

Нови принципи организације *Science Europe* о издавачким сервисима у области отвореног приступа

(Брисел, 27. април 2015) На заседању Генералне скупштине у Бечу одржаном 15. априла, чланице организације *Science Europe* – које обухватају 50 водећих јавних научних организација у Европи – усвојиле су нове заједничке принципе о издавачким сервисима у области отвореног приступа. Ови принципи, које је припремила радна група организације *Science Europe* о отвореном приступу научним публикацијама, представљају допуну Принципа преласка на отворени приступ научним публикацијама, које је у априлу 2013. објавила организација *Science Europe*.

Како научно издаваштво прелази на систем отвореног приступа, а сервиси мењају пословне моделе, исход ове транзиције зависиће од додате вредности и квалитета услуга.

Нови принципи које је усвојила организација *Science Europe* имају за циљ дефинисање минималних стандарда које издавачки сервис научних издавача у области отвореног приступа морају да испуне. Ови општи, а истовремено и веома практични принципи помоћи ће да се обезбеде научни и технички квалитет и економска исплативност сервиса у области отвореног приступа, на свим плановима, од природних до друштвених и хуманистичких наука.

Чланице *Science Europe* усвојиле су следеће минималне услуге које треба да пруже издавачи којима се плаћа или се дотирају за објављивање издања у отвореном приступу.

1. Индексирање

Часописи се морају реферисати у стандардним базама података, као што су *Directory of Open Access Journals / DOAJ* (<http://doaj.org/>), *Web of Science* (<http://ip-science.thomsonreuters.com/mjl/>), *Scopus* или *PubMed* (<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/nlmcatalog/journals>).¹ У случају књига, тематских и конференцијских зборника и других академских издања, основне техничке информације и рецензентски поступак морају бити транспарентно објављени на сајту издања.

2. Ауторска права и права коришћења

Аутори су носиоци ауторских права над својим публикацијама, без ограничења. Све публикације објављују се под лиценцом отвореног приступа; препоручује се Creative Commons Autorstvo – CC BY (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). У сваком случају, примењена лиценца мора да задовољи захтеве дефинисане Берлинском декларацијом (<http://openaccess.mpg.de/Berliner-Erklaerung>).

3. Одрживо архивирање

Издавачи су дужни да копије публикација учине аутоматски доступним у регистрованим независним репозиторијумима одмах након објављивања. Поред тога, ауторима се морају пружити све релевантне информације и подршка како би могли да приступе архивираним публикацијама.

Одрживо архивирање се мора доказати обезбеђивањем сталне адресе на којој се може приступити комплетном садржају публикације, где се онда може читати и одакле се може преузети.

4. Машинска читљивост

Пуни текст публикације, метаподаци, допунске информације (ако су објављене), цитиране референце и податак да је публикација објављена у отвореном приступу морају бити доступни у машински читљивој форми посредством отворених формата.² Поред тога, издавачи су дужни да транспарентно обавесте ауторе о свим променана описа структуре података.

1 У случају издања у отвореном приступу које је недавно покренуто (током последњих 12 месеци), па се због тога још увек не реферише у DOAJ, из информација на сајту часописа мора бити јасно да су испуњени критеријуми које је дефинисао DOAJ.

2 То треба постићи применом протокола за преузимање метаподатака који је дефинисала организација Open Archives Initiative (Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting – OAI-PMH – <https://doaj.org/features>) и/или стандарда које препоручује NISO National Information Standards Organization (2015): Access License and Indicators (http://www.niso.org/apps/group_public/download.php/14226/rp-22-2015_ALI.pdf) NISO RP-22-2015.

Крај

Линк ка Принципима преласка на отворени приступ научним публикацијама, објављено у априлу 2013,
http://www.scienceeurope.org/uploads/PublicDocumentsAndSpeeches/SE_OA_Pos_Statement.pdf

О организацији Сциенце Еуропе:

Сциенце Еуропе је удружење водећих европских организација које финансирају и реализују научна истраживања у 27 земаља, основано 2011. године у циљу промовисања заједничких интереса чланица и подстицања сарадње међу њима. Детаљније информације: www.scienceeurope.org.

За детаљније информације обратите се:

Белинди Вајтхед (Belinda Whitehead), Science Europe Communications Manager
communications@scienceeurope.org

Tel: +32 (0)2-226-03-06